

Betænkning afgivet af Kirkeudvalget den 23. maj 2007

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om menighedsråd, lov om valg til menighedsråd og lov om folkekirkens økonomi

(Menighedsrådets sammensætning, loyalitetskrav til valgte menighedsrådsmedlemmer og bindende stiftsbidrag m.v.)

[af kirkeministeren (Bertel Haarder)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 6 ændringsforslag til lovforslaget. Kirkeministeren har stillet ændringsforslag nr. 1 og 4-6. Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 3. Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 2.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 22. februar 2007 og var til 1. behandling den 13. marts 2007. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Kirkeudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Høring

Lovforslaget tager afsæt i resultater af arbejdet i regeringens arbejdsgruppe om ændring af den kirkelige struktur som følge af kommunalreformen. Arbejdsgruppens resultat blev offentliggjort den 17. juli 2006 i betænkning nr. 1477/2006 »Opgaver i sogn, provsti og stift«, jf. folketingsåret 2005-06, alm. del – bilag 70. Betænkningen blev endvidere sendt i høring samme dag som offentliggørelsen sammen med et udkast til lovændringer.

Den 21. februar 2007 sendte kirkeministeren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Andre møder

Den 2. maj 2007 afholdt Kirkeudvalget en høring over lovforslaget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra Jens Christensen, Frederiksberg og Præsteforeningen.

Kirkeministeren har over for udvalget kommenteret henvendelserne.

Deputationer

Endvidere har Præsteforeningen mundtligt over for udvalget redegjort for deres holdning til lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 30 spørgsmål til kirkeministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

28 af udvalgets spørgsmål og kirkeministerens svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (V, S og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren stillede ændringsforslag. Flertallet vil stemme imod de øvrige ændringsforslag.

Socialdemokratiets medlemmer af udvalget har flere gange fremført, at der er brug for mere debat og mere analyse af de forhold, der bør moderniseres for at fremtidssikre folkekirkens struktur m.m., og selv om den konkrete høring, Kirkeudvalget afholdt vedrørende lovforslaget, ikke kan sammenlignes med en sådan større proces, ønsker vi at udtrykke tilfredshed med høringen.

Den viste, at der er stor vilje til udvikling, modernisering og forenkling, men også, at der er brug for mere sammenhængende lovgivning, hvorfor vi ikke opgiver vores ønsker om en større proces hen mod en mere samlet moderne lovgivning. Realistisk må vi dog konstatere, at det politisk lige nu ikke er muligt at skaffe flertal for en sådan proces.

S kan ikke stemme for det af DF stillede ændringsforslag, idet vi faktisk finder det på høje tid at modernisere selve sproget omkring præsternes forkyndelsesfrihed, jf. § 37. Det af ministeren fremsatte lovforslag sikrer fortsat den nuværende retstilstand omkring præstens integritet i forkyndelsesfriheden. Den nuværende tekst har aldrig givet monopol til præsten på andre forhold, og vi ser ikke den nye tekst som en ændring af de juridiske fakta i rollefordelingen mellem præst og menighedsråd. S er derfor enig i, at den gamle tekst, der stammer fra 1912, nu skal skrives om i et sprog, der passer til vores tid.

S kan ikke stemme for det af SF stillede ændringsforslag, da vi ikke finder det relevant for Folketinget at gå så langt ind i detaljerne omkring styringen af forhold i det enkelte menighedsråd eller i samarbejdet mellem menighedsråd og ansatte. Det at opstille og blive valgt til et menighedsråd er en lokal sognekommunikativ proces, og vi skal ikke blande os i kandidaternes kompetencer, hverken før eller efter et valg. Et centralt krav om ledelseskompetencer stilles ikke til kandidater i andre demokratiske valg her i landet, og vi ser bestemt ingen grund til at pålægge kandidater til et menighedsråd flere kompetencer end f.eks. krav, der stilles til en borgmestercandidat i en kommune.

Et *mindretal* i udvalget (DF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren og det af samme mindretallet stillede ændringsforslag. Mindretallet vil stemme imod det af et andet mindretal under nr. 2 stillede ændringsforslag. Hvis det under nr. 3 stillede ændringsforslag ikke vedtages ved 2. behandling, vil mindretallet redegøre for sin stilling til lovforslaget ved 3. behandling.

Et *andet mindretal* i udvalget (RV og SF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag. Såfremt de under nr. 2 og 3 stillede ændringsforslag ikke vedtages ved 2. behandling, vil mindretallet dog kunne stemme for lovforslaget ved 3. behandling.

Det Radikale Venstres og Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget har følgende overvejelser vedrørende de ændringsforslag, vi ikke kunne komme igennem med i forbindelse med udvalgsbehandlingen af lovforslaget:

- Ledelsesstrukturerne burde være tydelige og veldefinerede krav i loven. Vi mener, at ledere af personale på en arbejdsplads – hvilket folkekirken også er – skal være uddannede med en lederuddannelse til at være ledere. Det gælder både kontaktpersoner fra menighedsrådet, præster, som frivilligt påtager sig lederskabet, og andre, der måtte komme på tale som personaleleder i folkekirken.
- § 37 i den gældende lov bør opretholdes. Med den lovændring, der er fremlagt, forpligtes præsterne til at samarbejde med menighedsrådene. Præsternes retstilling kan være i fare, idet der kan være en retslig problemstilling i et påbud fra menighedsråd til præsten.

Et andet spørgsmål, hvis § 37 ændres, vil være, hvordan man vil håndhæve loven. Hvor umulig skal præsten være, før samarbejdet ikke er opfyldt? Hvilke sanktioner kan menighedsrådet sætte i værk, hvis ikke præsten samarbejder tilfredsstillende?

Hvem afgør, hvad tilfredsstillende samarbejde fra præstens side er?

RV og SF anerkender, at vi ser mange samarbejdsproblemer mellem præster og menighedsråd rundt om, men det er ikke løsningen at lovgive sig ud af dette. Vort forslag til fremme af det gode samarbejde er at uddanne personaleledere, så der kan etableres daglig synlig ledelse på arbejdspladserne. Den synlige, kompetente leder kan forebygge mange daglige konflikter samt medvirke til at løse dem, der måtte opstå.

Et *tredje mindretal* i udvalget (EL) vil stemme hverken for eller imod lovforslaget og de stillede ændringsforslag.

Siumut, Fólkaflokkurin, Tjóðveldisflokkurin og Inuit Ataqatigiit var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af *kirkeministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af EL):

Til titlen

1) I titlen ændres »og lov om folkekirkens økonomi« til: », lov om folkekirkens økonomi og lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning«.

[Korrektion af lovforslagets titel]

Til § 1

Af *et mindretal* (SF), tiltrådt af et *mindretal* (RV):

2) I det under *nr. 6* foreslåede § 10, *stk. 5*, indsættes som *3. pkt.*:

»Kontaktpersonen skal senest 6 måneder efter sin tiltræden i funktionen påbegynde en lederuddannelse, medmindre den valgte kontaktperson allerede har en lederuddannelse.«

[Lederuddannelse af kontaktperson]

Af *et mindretal* (DF), tiltrådt af et *mindretal* (RV og SF):

3) Nr. 12 udgår.

[Opretholdelse af den gældende § 37]

Af *kirkeministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af EL):

Til § 3

4) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»**01.** I § 23, *stk. 7*, indsættes som *2. pkt.*:

»Stiftets biskop er født medlem af stiftsudvalget vedrørende økonomi.««

[Ændring af udvalgets sammensætning]

Ny paragraf

5) Efter § 3 indsættes som ny paragraf:

»§ **01**

I lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 3 af 3. januar 2007, foretages følgende ændring:

1. I § 3, *stk. 2*, ændres »6« til: »fem«.

[Konsekvensrettelse]

Til § 4

6) I *stk. 3* indsættes efter », som affattet ved denne lovs § 1, nr. 3-4,«: »og § 3, *stk. 2*, i lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning som ændret ved denne lovs § 01«.

[Konsekvensrettelse]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Med ændringsforslaget tilføjes titlen »lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning« som følge af ændringsforslag nr. 5.

Til nr. 2

Funktionen som daglig leder for de ansatte i folkekirken bør følges op med et krav om egentlige lederkompetencer. Derfor foreslås det, at den valgte kontaktperson skal gennemføre en lederuddannelse, medmindre vedkommende kan dokumentere, at vedkommende allerede har gennemført en lederuddannelse. Uddannelsen betales af menighedsrådet.

Til nr. 3

Det foreslås, at lovforslagets nr. 12 udgår, således at ordlyden af den gældende lovs § 37 oprettholdes.

Til nr. 4

Med ændringsforslaget ændres sammensætningen af stiftsudvalget vedrørende økonomi således, at stiftets biskop bliver født medlem af udvalget. Hermed får biskoppen indsigt i og indflydelse på stiftsudvalget vedrørende økonomis virke, jf. § 23, stk. 1, i lov om folkekirkens økonomi (kapitalforvaltning) samt forslaget til § 23 a i lov om folkekirkens økonomi (bindende stiftsbidrag).

Forslaget får derfor også den konsekvens, at det i stifter, hvor der er forsøg med stiftsråd, vil være såvel den læge repræsentation, valgt efter samme principper som stiftsudvalget vedrørende økonomi, som biskoppen, der tillægges stiftsudvalget vedrørende økonomis kompetencer i forsøgsperioden.

Efter § 23, stk. 8, i lov om folkekirkens økonomi vil kirkeministeren fastsætte nærmere regler om udvalgets sammensætning, herunder præcisere, at biskoppen bliver det forretningsførende medlem af stiftsudvalget vedrørende økonomi.

Til nr. 5

Med ændringsforslaget foretages ændring af § 3, stk. 2, i lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning for at opretholde ligevægten mellem antallet af valgte menighedsrådsmedlemmer og antallet af repræsentanter for valgmenigheder i stiftet, som har stemmeret i forbindelse med valg af biskop. Da antallet af stemmeberettigede repræsentanter for valgmenigheder i stiftet følger opgørelsesmåden for antallet af valgte menighedsrådsmedlemmer, der ændres med lovforslagets § 1, nr. 4, er der således alene tale om en konsekvensrettelse.

Til nr. 6

Med ændringsforslaget foretages ændring af lovforslagets ikrafttrædelsesbestemmelse, således at ændringsforslag nr. 5 træder i kraft på samme tid og med samme virkning som lovforslagets § 1, nr. 4.

*Britta Schall Holberg (V) Birthe Rønn Hornbech (V) fmd. Flemming Damgaard Larsen (V)
Jørgen Winther (V) Søren Pind (V) Jesper Langballe (DF) Søren Krarup (DF) Jens Jørgen
Nygaard (KF) Per Ørum Jørgensen (KF) Karen J. Klint (S) nfm. Hüseyin Arac (S)
Mogens Jensen (S) Bjarne Laustsen (S) Arne Toft (S) Bente Dahl (RV)
Pernille Vigsø Bagge (SF) Jørgen Arbo-Bæhr (EL)*

Siumut, Fólkaflokkurin, Tjóðveldisflokkurin og Inuit Ataqatigiit havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	51	Enhedslisten (EL)	6
Socialdemokratiet (S)	47	Siumut (SIU)	1
Dansk Folkeparti (DF)	22	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Fólkaflokkurin (FF)	1
Det Radikale Venstre (RV)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	11	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	4

Oversigt over bilag vedrørende L 160

Bilagsnr.	Titel
1	Høringssvar og høringsnotat, fra kirkeministeren
2	Ændringsforslag, fra kirkeministeren
3	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Artikel af Poul Langagergaard: »Folkekirken er en umulig ledelsesopgave«
5	Henvendelse af 4/4-07 fra Jens Christensen, Frederiksberg
6	Pressemeddelelse om udvalgets høring over lovforslaget
7	Program for udvalgets høring over lovforslaget
8	Henvendelse af 23/4-07 fra Jens Christensen, Frederiksberg
9	1. udkast til betænkning
10	Henvendelse af 9/5-07 fra Præsteforeningen
11	2. udkast til betænkning
12	3. udkast til betænkning
13	Indlæg fra biskop Kresten Drejergaard ved udvalgets høring over lovforslaget
14	4. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 160

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om kommentar til henvendelse af 4/5-07 fra Jens Christensen, Frederiksberg, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om redegørelse for stifternes økonomiudvalgs status, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm., om det er korrekt, at biskopperne ikke skal være med til at forvalte stiftsbidraget, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm., om ministeren vil fremsætte ændringsforslag, således at biskopperne skal være med til at forvalte stiftsbidraget, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om, i hvilket omfang der vil blive tilbudt lederuddannelse samt tillæg til de præster, der påtager sig ledelsesopgaven, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm., om ministeren ikke mener, at det er en forudsætning for at udøve ledelse, at man skal være uddannet som leder, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm., om ministeren vil tage initiativ til at forenkle regler og regulativer for de ansatte i folkekirken, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå

-
- 8 Spm. om oversendelse af oversigt over gældende regler og regulativer for ansatte i folkekirken, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 9 Spm. om, hvad der kan gøres, hvis hverken præst eller menighedsråd ønsker at påtage sig ledelsen, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 10 Spm., om ministeren vil tage initiativ til, at biskopper og provster får en lederuddannelse, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 11 Spm., om ministeren betragter præster, provster og biskoppers efteruddannelse som en del af kvalitets/ledelsesreformen, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm. om kommentar til henvendelse af 23/4-07 fra Jens Christensen, Frederiksberg, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 13 Spm. om udarbejdelse af ændringsforslag, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 14 Spm. om kommentar til henvendelse af 9/5-07 fra Præsteforeningen, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 15 Spm. om, hvordan det sikres, at også overenskomstansatte præster vil blive honoreret, hvis de påtager sig funktionen som daglig leder af de ansatte, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 16 Spm. om, i hvilket omfang præsten vil være forpligtet til at følge eventuelle målsætninger vedtaget af menighedsrådet, der vedrører præstens pastorale forpligtelse, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 17 Spm. om, i hvilket omfang det gejstlige tilsyn kan pålægge præsten at udføre en given handling, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 18 Spm., om målsætningen om, at flere præster skal have en høj grad af enighed om valget af en leder, vil føre til undertrykkelse af teologiske mindretal, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 19 Spm., om ministeren vil fremsætte et ændringsforslag til lovforslagets § 1, nr. 12, således at ordene »pastorale forpligtelse« erstattes af »embedsvirksomhed«, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 20 Spm. om kommentar til indlæg fra Præsteforeningens hjemmeside om forkyndelsesfrihed, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 21 Spm. om uddybning af ministerens svar på spørgsmål 14, herunder baggrunden for at ændre på ordlyden i § 37, når det juridiske indhold ikke skal ændres, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 22 Spm., om den foreslåede ændring af § 37 vil medføre en ændring i den gældende forståelse af, hvordan præstens uafhængighed af menighedsrådet skal praktiseres af præster og menighedsråd, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 23 Spm. om konkrete eksempler på, hvilke ændringer præciseringen af den foreslåede § 37 vil medføre i forhold til gældende praksis i samvirket mellem menighedsråd og præst, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå

- 24 Spm. om, hvilken ændring der ønskes gennemført i forhold til præstens uafhængighed af menighedsrådet, når det foreslås, at ordet »embedsvirksomhed« erstattes af »pastoral forpligtelse«, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 25 Spm. om, hvordan retstilstanden ændres, såfremt den foreslåede bestemmelse i § 1, nr. 12, udgår, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 26 Spm., om lovforslaget udvider den biskoppelige myndighed, såfremt en præst nægter at udføre opgaver, der er pålagt af menighedsrådet, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 27 Spm. om uddybning af bemærkningerne i pkt. 3.1, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 28 Spm., om ministeren er enig i, at § 37 er udtryk for en grundliggende frihedsbestemmelse for præster, der sikrer den teologiske mangfoldighed, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 29 Spm. om, hvordan de teologiske mindretal sikres, såfremt præsterne er forpligtet på menighedsrådenes målsætninger og aktiviteter, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
- 30 Spm., om ministeren ikke frygter, at skiftende flertal i menighedsrådene kan tvinge præsterne til at skifte teologi, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå

Nogle af udvalgets spørgsmål til kirkeministeren og dennes svar herpå

Spørgsmålene og kirkeministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra V.

Spørgsmål 2:

Ministeren bedes redegøre for status for stifternes økonomiudvalg.

Svar:

Indtil vedtagelsen af L 27 den 20. december 2006 havde stiftsudvalgene vedrørende økonomi alene den funktion, at de på menighedsrådenes vegne havde indseende med stiftsøvrighedens forvaltning af kirkernes og præsteembedernes kapitaler. Udvalget er sammensat af et valgt menighedsrådsmedlem fra hvert af stiftets provstier.

Med vedtagelsen af L 27 blev § 23 i lov om folkekirkens økonomi ændret således at stiftsmiddelforvaltningen – dvs. forvaltningen af de indbetalte kirke- og præsteembedekapitaler – demokratiseredes, idet samtlige kompetencer i forhold til forvaltningen blev flyttet fra stiftsøvrigheden til stiftsudvalgene vedrørende økonomi. Bestyrelsen består af tre hovedopgaver – nemlig administration af udlån og indlån og at sørge for placeringen af kapital, der ikke er udlånt.

Der er p.t. forsøg med stiftsråd i syv af landets ti stifter. Forsøgene er typisk iværksat for perioden 1. april 2005 – 31. marts 2009. I disse stifter har det været en klar forudsætning i såvel betænkning 1477/2006 som i bemærkningerne til L 27, at forsøgene med stiftsråd skulle fortsætte. Det har endvidere været forudsat, at stiftsrådene i forsøgsperioden skulle have tillagt de nye kompetencer vedrørende kapitalforvaltningen.

Som konsekvens af loven er der derfor givet dispensation efter økonomilovens § 24, stk. 2 for de elementer, der er berørt af den nye § 23.

Med L160 foreslås det, at stiftsudvalget vedrørende økonomi kan udskrive et bindende stiftsbidrag på op til 1 % af den lokale ligning til finansiering af aktiviteter i stiftet.

I betænkning 1477/2006 er det om forslagene i L 160 forudsat, at i de stifter, hvor der er forsøg med stiftsråd, og hvor der er læg repræsentation, som er valgt efter samme principper som stiftsudvalget vedrørende økonomi, kan *disse* repræsentanter udøve denne kompetence i forsøgsperioden. Med »disse repræsentanter« menes således de læge repræsentanter og ikke det samlede stiftsråd. Betænkningens formulering er gengivet i lovforslagets almindelige bemærkninger s. 16.

Det betyder, at de læge medlemmer af stiftsrådet, der er valgt efter samme principper som stiftsudvalget vedrørende økonomi, udøver denne kompetence i forsøgsperioden.

Inden udgangen af 2007 vil der blive foretaget en evaluering af de igangværende forsøg med stiftsråd og på baggrund heraf, vil der blive taget stilling til, om stiftsrådene skal gøres permanente. Resultaterne af evalueringer af stiftsrådene skal sammenfattes i en rapport, som skal være afleveret inden udgangen af 2007. Det er hensigten, at rapporten skal danne grundlag for en stillingtagen til, om der skal være stiftsråd i fremtiden, og hvilken sammensætning og hvilke opgaver de i så fald skal have.

Spørgsmål 3:

Er det rigtigt forstået, at biskopperne ikke skal være med til at forvalte stiftsbidraget?

Svar:

Med vedtagelse af lov nr. 1566 af 20. december 2006 blev § 23 i lov om folkekirken økonomi ændret således, at stiftsmiddelforvaltningen – dvs. forvaltningen af de indbetalte kirke- og præstembedekapitaler – demokratiseredes, idet samtlige kompetencer i forhold til forvaltningen blev flyttet fra stiftsøvrigheden til stiftsudvalget vedrørende økonomi. Stiftsudvalget havde indtil vedtagelsen af loven haft indseende med stiftsøvrighedens bestyrelse af kapitalerne, men ingen direkte indflydelse.

Med vedtagelsen af loven fik stiftsudvalget vedrørende økonomi reel indflydelse på kapitalernes forvaltning på vegne af menighedsrådene, hvorfor alene valgte medlemmer af provstiets menighedsråd er valgbare til stiftsudvalget vedrørende økonomi – hverken biskopper, provster eller præster kan således få sæde i udvalget.

Med L 160 foreslås det, at stiftsudvalget vedrørende økonomi kan udskrive bindende stiftsbidrag på op til 1 % af den lokale ligning fra kirkekasserne til finansiering af aktiviteter i stiftet. Baggrunden for dette kan bl.a. findes i betænkning 1477/2006 »Opgaver i sogn, provsti og stift«.

Her bemærker arbejdsgruppen, at det for så vidt angår det bindende stiftsbidrag, er af afgørende betydning, at det ikke bliver en ekstra skat, der øger folkekirken samlede udgifter. Der er tale om et bidrag, som skal finansiere opgaver, som klart skal være til gavn for beboerne i sognene, og arbejdsgruppen finder det derfor vigtigt, at sognene også ønsker at være med til at finansiere disse opgaver. Bidraget skal derfor alene kunne udskrives af repræsentanterne for dem, der i øvrigt har ansvaret for den lokale ligning. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at stiftsbidraget udskrives ved beslutning i stiftsudvalget vedrørende økonomi. På denne måde hviler udskrivningen af stiftsbidraget på et både lokalt og demokratisk mandat, idet stiftsudvalget vedrørende økonomi udelukkende består af demokratisk valgte medlemmer fra hvert provsti i stiftet.

Det er endvidere stiftsudvalget vedrørende økonomi, der fastlægger budgettet for stiftsbidragets anvendelse og dermed fastlægger, hvilke opgaver bidraget skal finansiere. Dette indebærer dog ikke, at biskoppen ikke skal være med til at forvalte stiftsbidraget, idet det er hensigten, at biskoppen skal være forretningsførende for stiftsudvalget.

Spørgsmål 4:

Vil ministeren fremsætte ændringsforslag, der retter op på dette, så biskopperne er med til at forvalte stiftsbidraget?

Svar:

Jeg har under min besvarelse af Kirkeudvalgets spørgsmål 3 redegjort for, hvorfor strukturarbejdsgruppen i sin betænkning har foreslået, at stiftsudvalget vedrørende økonomi skal udskrive det bindende stiftsbidrag.

Det er denne betænkning, som har dannet grundlag for lovforslaget – og både betænkningen og lovforslaget har gennemgået en grundig høringsproces. På denne baggrund finder jeg ikke, det vil være rigtigt, hvis jeg på dette grundlag fremsætter et ændringsforslag som det nævnte.

Jeg er dog enig i, at der godt kan argumenteres for, at biskoppen bør være medlem af stiftsudvalget vedrørende økonomi ligesom provsten også er medlem af provstiudvalget. I de igangværende forsøg med stiftsråd er biskoppen i alle tilfælde medlem af stiftsrådet.

Såfremt Kirkeudvalget fremsætter ønske om en ændring af lovforslaget, vil jeg naturligvis fremsætte et ændringsforslag i overensstemmelse hermed.

Spørgsmål 5:

Ministeren bedes vurdere i hvilket omfang, der vil blive tilbudt lederuddannelse samt tillæg for udøvelse af ledelse til de præster, der påtager sig ledelsesopgaven?

Svar:

Præster, der måtte blive valgt som daglige ledere, vil kunne deltage i Landsforeningen af Menighedsråds kursus for kontaktpersoner, der har eksisteret gennem en årrække, og som der er tilkendegivet gode erfaringer med. Endvidere vil præsterne kunne deltage i de ledelsesuddannelser, der er iværksat af Præsternes Efteruddannelse under Folkekirken Uddannelsesinstitutioner, ligesom de vil kunne deltage i øvrige offentligt udbudte ledelseskurser. Der er således allerede etableret relevante lederuddannelsesstilbud, som også vil kunne benyttes af de præster, der i fremtiden måtte påtage sig opgaven som kontaktperson, f.eks. en uddannelse i kirkeledelse ved Handelshøjskolen i København.

Ifølge lovforslaget vil honorering af præsten for at varetage den daglige ledelse ikke kunne ske i form af et af menighedsrådet tildelt og af provstiudvalget godkendt honorar. Dette hænger sammen med, at medlemskabet af menighedsrådet er en tjenestepligt for præsten, og at honorar derfor som udgangspunkt anses for indeholdt i præstens løn.

Derimod vil præsten kunne blive honoreret særskilt for dette arbejde ved, at menighedsrådet, når præsten indvilger i at påtage sig funktionen, retter henvendelse til Kirkeministeriet (eller biskoppen, efter bemyndigelse fra Kirkeministeriet) om, at der indgås aftale efter tjenstemandslovens § 45. Det tillæg, præsten i henhold til denne aftale skal oppebære for varetagelsen af funktionen som kontaktperson, indbetales af menighedsrådet til stiftet, der er lønudbetalende myndighed for præsten, jf. herved lovforslagets § 3, nr. 1. Tillægget udbetales sammen med præstens løn og eventuelle andre tillæg gennem Folkekirken Lønssystem (FLØS). Hvis præsten ophører med at varetage funktionen som kontaktperson, vil det eventuelle tillæg, præsten er blevet tildelt for funktionen, bortfalde efter de til enhver tid gældende regler derom.

Spørgsmål 6:

Mener ministeren ikke, at det er en forudsætning for at udøve ledelse at man skal være uddannet leder?

Svar:

Nej, uddannelse i ledelse er ikke nødvendigvis en forudsætning for at udøve ledelse. Relevant erfaring kan således lige så vel være en forudsætning. Men jeg er enig i, at det er vigtigt, at der er relevante uddannelsesmuligheder.

Som nævnt under min besvarelse af Kirkeudvalgets spørgsmål 5 findes der allerede i dag en række kurser for kontaktpersoner, som der er gode erfaringer med. Nye uddannelsesstilbud er på vej, bl.a. som en reaktion på diskussionen af ledelsesforholdene i folkekirken. Jeg forventer, at de daglige ledere vil opsøge og gøre brug af disse muligheder.

Spørgsmål 7:

Vil ministeren tage initiativ til at forenkle regler og regulativer for de ansatte i folkekirken?

Svar:

Efter lov nr. 310 af 16. maj 1990 om ansættelse i stillinger i folkekirken fastsættes løn- og ansættelsesvilkår for de i folkekirken ansatte personalegrupper af finansministeren. Løn- og ansættelses-

vilkår for tjenestemænd og tjenestemandslignende ansatte fastsættes efter aftale i henhold til tjenestemandslovens bestemmelser herom. Løn og andre vilkår fastsættes som en del af det offentlige aftalesystem, og folkekirkens personale er omfattet af hovedparten af de regler Finansministeriet fastsætter for det statslige arbejdsmarked. På en række særlige områder har der gennem årene været fastsat regler af Kirkeministeriet, eller efter bemyndigelse af Kirkeministeriet efter aftale med den forhandlingsberettigede organisation.

De senere år er der sket en forenkling på folkekirkens område særlig hvad angår disse særregler. Der er således ophævet regler om kvotafastsættelse og regulativer for en række kirkefunktionærstillinger. I 2005 ophævedes reglerne om tjenestemandsansættelse for de fleste funktionærgrupper og der arbejdes i stedet hen imod fælles, overenskomstfastsatte regelgrundlag for disse faggrupper. Disse aftaler forventes at medføre administrative lettelser for fremtidige ansættelser.

Endelig vil Kirkeministeriet i løbet af indeværende år færdiggøre regelsaneringen på personaleområdet.

Spørgsmål 8:

Vil ministeren udarbejde en oversigt over alle gældende regulativer, der gælder for de ansatte i folkekirken?

Svar:

De regler der gælder for ansatte i folkekirken består af regler fastsat af Finansministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Kirkeministeriet m.fl.

Der foreligger ikke en samlet, ajourført oversigt over disse regler, som er systematisk udskilt fra andre emner inden for det kirkelige regelsæt. Jeg har taget skridt til, at der udarbejdes en sådan oversigt med henblik på oversendelse til Folketingets Kirkeudvalg.

Spørgsmål 9:

Ministeren bedes oplyse, hvad der kan gøres, hvis hverken præst eller menighedsråd ønsker at påtage sig ledelsen?

Svar:

Det fremgår klart af lovforslaget, at præsten ikke – hverken af menighedsrådet eller Kirkeministeriet – kan pålægges at varetage opgaven som daglig leder. Ordningen er således frivillig for præsten, ligesom menighedsrådet heller ikke *skal* vælge præsten som kontaktperson, men alene har *mulighed* for det.

I modsætning hertil fremgår det klart af menighedsrådsloven, at menighedsrådet har pligt til ud af sin midte at vælge en kontaktperson. Der er således tale om et hverv, som skal besættes, og som er en del af menighedsrådsarbejdet. Der er således ikke tale om en frivillig ordning - menighedsrådet kan ikke fravælge at varetage den daglige ledelse.

Spørgsmål 10:

Vil ministeren tage initiativ til at biskopper og provster får en lederuddannelse?

Svar:

Kirkeministeriet har i en årrække stået for såvel tilrettelæggelse som praktisk gennemførelse af en årlig efteruddannelse af biskopperne. Den nærmere sammensætning af efteruddannelsens indhold sker bl.a. under inddragelse af ønsker, som medlemmerne af bispekollegiet måtte fremsætte.

Endvidere kan biskopperne, inden for stiftets budget og efter aftale med ministeriet få den individuelle lederuddannelse, de måtte have behov for.

Jeg har ikke modtaget tilbagemeldinger fra bispekollegiet, der tilsiger et umiddelbart behov for at ændre i biskoppernes efteruddannelse.

Når en person er blevet udnævnt til provst, skal vedkommende deltage i den obligatoriske efteruddannelse af provster. Uddannelsen består af to internatskurser af hver en uges varighed. Uddannelsen er under udvidelse.

Emnerne for provsternes efteruddannelse har hovedvægten lagt på de særlige kompetencer af økonomisk og administrativ karakter, der henhører under provstens virkefelt. Desuden undervises der også i emner med teologisk og ledelsesmæssigt indhold.

Den nærmere tilrettelæggelse af den obligatoriske efteruddannelse af provster varetages af Præsternes Efteruddannelse (Folkekirken Institut for Præsteuddannelser) i samarbejde med et særligt kursusudvalg.

Derudover gennemfører Kirkeministeriet et årligt ajourføringskursus for samtlige folkekirken provster.

Tilrettelæggelsen af ajourføringskurset – herunder valg af kursusemner – sker i et nært samarbejde med Danmarks Provsteforening. Det tilstræbes i den forbindelse, at kursusemnerne enten dækker områder med et aktuelt behov for efteruddannelse, eller områder, hvor der i umiddelbar fremtid ventes at opstå et behov for efteruddannelse.

Af praktiske årsager afvikles provsternes ajourføringskursus i forbindelse med Danmarks Provsteforenings årsmøde. Det er ministeriets erfaring, at bl.a. denne omstændighed betyder, at en meget stor andel af provsterne hvert år deltager i ajourføringskurset.

Der har været gennemført et forsøgsprojekt med en længerevarende lederuddannelse af et hold provster. Dette forsøgsprojekt indgår i den samlede vurdering af de behov, der måtte være for ændringer af den uddannelse, der tilbydes folkekirken provster.

Spørgsmål 11:

Betragter ministeren præster, provster og biskoppers efteruddannelse som en del af kvalitets/ledelsesreformen?

Svar:

Nej, ikke direkte, men det er parallelle problemstillinger.

Kirkeministeriet vil sammen med biskopperne, Den danske Præsteforening og Landsforeningen af Menighedsråd iværksætte et »serviceeftersyn« i forhold til de efteruddannelses tilbud, som folkekirken præster kan benytte sig af.

Kirkeministeriet vil også se nærmere på efteruddannelses tilbuddene for provster og biskopper.

Som en naturlig del af dette arbejde vil ministeriet også fremover forholde sig til konkrete ønsker og forslag, som fremsættes af personer i de pågældende stillingskategorier, eller af deres faglige organisationer.

Spørgsmål 13:

I forlængelse af ministerens svar på spørgsmål 3 og 4 skal et flertal i Kirkeudvalget anmode ministeren om at udarbejde det nævnte ændringsforslag.

Svar:

Hermed fremsendes det ønskede ændringsforslag.

Spørgsmål 14:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 9. maj 2007 fra Præsteforeningen, jf. L 160 – bilag 10.

Præsteforeningens foretræde for Folketingets Kirkeudvalg den 9. maj 2007

Præsteforeningen ønsker at koncentrere drøftelsen med Folketingets Kirkeudvalg om forslagene til ændret formulering af menighedsrådslovens § 1 og § 37.

Foreningen finder, at disse to bestemmelser er centrale for præsteembedet og for samspillet mellem de fødte og de valgte medlemmer af menighedsrådet.

Præciseringerne af § 1 og § 37 er fulgt af en del bemærkninger til lovforslaget. Det har været hensigten at skabe klarhed, men Præsteforeningen finder, at bemærkningerne til forslaget på visse punkter kan føre til misforståelser, som kan virke stik imod hensigten med lovforslaget.

Når det i bemærkningerne yderligere præciseres, at præsten er forpligtet på de opgaver, de fastlagte målsætninger kaster af sig, og derfor skal tage højde for disse i sin planlægning og prioritering af de opgaver, der falder ind under den pastorale forpligtelse, er der risiko for fejlfortolkning af § 1 og § 37.

Præsteforeningen må fastholde, at præsteembedet grunder sig på kirkens bekendelsesskrifter, præste- og ordinationsløftet og er et lære- og hyrdeembede for hele menigheden. De tilstræbte præciseringer må ikke kunne fortolkes således, at menighedsrådet er at betragte som en bestyrelse, der fastlægger opgaverne, som de ansatte herefter har metodefrihed i udøvelsen af. Præsten må fortsat have frihed til på grundlag af sin viden, kunnen og samvittighed at prioritere sine opgaver. I øvrigt betyder den samlede normering af præstestillinger, at de fleste embeder rummer tjenestepligter i et omfang, som gør det vanskeligt for præsten at påtage sig yderligere opgaver af særligt omfang.

Det kan tillige bidrage til risikoen for misforståelser, når det i bemærkningerne hedder, at menighedsrådet ikke har mulighed for at pålægge præsten at udføre en given opgave men kan rette henvendelse til det gejstlige tilsyn herom. Herved efterlades det indtryk, at det gejstlige tilsyn besad en instruktionsbeføjelse overfor præsten, som reelt ikke eksisterer i denne sammenhæng.

Når præstens uafhængighed af menighedsrådet skal præciseres, at det afgørende, at der er bred forståelse for, hvad forkyndelse er. Ellers giver det ikke megen mening at tale om forkyndelsesfrihed. Forkyndelsesfrihed kan ikke, som hævdet af nogle, blot forstås som metodefrihed. Forkyndelsesfriheden er afgrænset af folkekirkens læregrundlag og forkyndelsen udøves i hele præstens tilstedeværelse i sognet og i alle præstens funktioner. Forkyndelsen er ikke begrænset til særligt afgrænsede funktioner, hvilket det er vigtigt at holde sig for øje.

Vedrørende præsten som eventuel daglig leder

Præsteforeningen så meget gerne, at der til bestemmelsen om mulighed for at vælge præsten til daglig leder, blev knyttet bemærkning om, der i menighedsråd med flere præster skal foreligge en høj grad af enighed blandt præsterne om valget af en af disse til leder. Foreligger en sådan enighed ikke, kan et flertals valg af en præst til daglig leder skabe uoverensstemmelse i stedet for at være løsningen af en ledelsesopgave.

Svar:

Det fremgår klart af lovforslagets § 1, nr. 12, at præsten i udøvelsen af sin pastorale forpligtigelse er uafhængig af menighedsrådet. Jeg er derfor enig med Præsteforeningen i, at præstens forkyndelsesfrihed ikke er til diskussion. Den frihed som præsterne har i dag bliver således ikke ændret.

Forslagene til præcisering af menighedsrådslovens § 1 og § 37 er som bekendt blevet udarbejdet efter en omfattende offentlighedsfase. Høringen har også vist, at samtlige biskopper, Landsforeningen af Menighedsråd, Danmarks Provsteforening samt et stort antal menighedsråd støtter den foreslåede præcisering. Der er således meget bred opbakning til og et stort kendskab til baggrunden for de foreslåede præciseringer – herunder at der ikke er tale om nogen ændring af bestemmelsernes juridiske indhold.

For så vidt angår spørgsmålet om præsten som daglig leder, er det ikke min opfattelse, at der er behov for at ændre bestemmelsen.

Forslaget indebærer ikke, at præsten skal være daglig leder, men derimod, at menighedsrådet får mulighed for at vælge præsten som daglig leder. Det skal i øvrigt understreges, at ingen kontaktperson – hvad enten vedkommende er præst eller valgt medlem af menighedsrådet – har nogen instruktionsbeføjelser over for præsterne i sognet.

Muligheden for at vælge præsten som daglig leder handler om ledelsen af kirkefunktionærerne, ikke af præsterne. Det må være menighedsrådets kompetence at afgøre, hvordan denne opgave mest hensigtsmæssigt varetages – bl.a. under hensyn til samarbejdsrelationerne i forhold til alle kirkens ansatte.

Spørgsmål 15:

I forlængelse af ministerens svar på spørgsmål 5 bedes oplyst, hvordan det sikres, at også overenskomstansatte præster vil blive honoreret, hvis de påtager sig funktionen som daglig leder af de ansatte, således at der ikke er forskel mellem de overenskomstansatte præster og de tjenstemandsansatte præster ved varetagelsen af samme funktion.

Svar:

Menighedsrådet består af mindst seks valgte medlemmer og de i pastoratet ansatte tjenstemandsansatte sognepræster samt de overenskomstansatte præster, hvis ansættelse i pastoratet har en varighed af et år eller mere. Blandt de overenskomstansatte præster er det alene de præster, der er medlemmer af menighedsrådet, som efter forslaget vil kunne vælges til kontaktperson. Jeg henviser i den forbindelse til lovforslagets § 1, nr. 6, der foreslår en ny affattelse af menighedsrådslovens § 10, stk. 5.

Jeg kan oplyse, at overenskomstansatte præster er omfattet af overenskomst af 22. december 2005 for akademikere i staten (AC-overenskomsten). Dette fremgår af overenskomstens § 1, jf. bilag A til overenskomsten.

Overenskomstansatte præster har således mulighed for at få udbetalt tillæg i overensstemmelse med de regler, der følger af AC-overenskomsten.

For overenskomstansatte præster på basislønssystemet kan et sådan tillæg aftales som et funktions-tillæg, jf. AC-overenskomstens § 5.

Menighedsrådet kan – for overenskomstansatte præsters vedkommende – rette henvendelse til Kirkeministeriet (eller biskoppen, efter bemyndigelse fra Kirkeministeriet) om, at der indgås aftale efter AC-overenskomsten om tildeling af et tillæg. Det tillæg, præsten skal oppebære for varetagelsen af funktionen som kontaktperson/personaleleder, indbetales af menighedsrådet til stiftet, der er

lønudbetalende myndighed for præsten, jf. herved den med lovforslagets § 3, nr. 1, tilvejebragte hjemmel dertil.

I praksis vil denne procedure således være parallel til det, der beskrives for de tjenestemandssatte præster i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 7, der foreslår en ændret formulering af menighedsrådslovens § 10, stk. 6.

Spørgsmål 16:

Ministeren bedes oplyse, i hvilket omfang præster, efter bestemmelsen i lovforslagets § 1 nr. 12, vil være forpligtet til at følge eventuelle målsætninger vedtaget af menighedsrådet, der vedrører præstens pastorale forpligtelser, jf. bemærkningerne til forslaget pkt. 3.1 om »at præsten i lighed med menighedsrådets øvrige medlemmer er forpligtet på virkeliggørelsen af de besluttede målsætninger og derfor må tage højde derfor i sin planlægning og prioritering af de opgaver, der falder ind under den pastorale forpligtelse.«.

Svar:

Det må først og fremmest fastslås, at præciseringen i lovforslagets § 1, nr. 1, 2 og 12, ikke tilsigter en ændring af de nuværende bestemmelsers juridiske indhold, hvorfor svaret på dette spørgsmål vil være det samme, hvad enten forslaget vedtages eller ej.

Det foreslås således udelukkende, at såvel § 1 som § 37 i lov om menighedsråd præciseres, så det tydeliggøres, at menighedsrådet og præsten er gensidigt forpligtet til at samvirke om målsætningerne for det kirkelige liv i sognet, at menighedsrådets overordnede ansvar er at sikre gode vilkår for evangeliets forkyndelse, og at dette ansvar både vedrører rammer (administrative anliggender) og indhold (kirkelige anliggender) samtidig med, at det fastholdes, at præsten i udøvelsen af sin pastorale forpligtelse er uafhængig af menighedsrådet.

Forskellen i menighedsrådet mellem læg og gejstlig er således ikke en forskel mellem kirkens ydre rammer og kirkens indhold, men handler om forskellige funktioner inden for såvel rammer som indhold. De konkrete målsætninger, som menighedsrådet måtte fastlægge for det kirkelige liv i sognet, udmøntes af rådet i den prioritering af opgaverne og de dertil hørende økonomiske og personalemæssige rammer, som kommer til udtryk i den årlige budgetlægning. En frugtbar målsætnings- og prioriteringsproces forudsætter et samvirke mellem de af menigheden valgte repræsentanter og præsterne, som hver har deres baggrund for at kunne bidrage hertil.

I denne sammenhæng er det vigtigt at understrege, at menighedsrådslovens § 1 er tæt forbundet med samme lovs § 37. Det fremgår heraf at præsten, for så vidt angår udøvelsen af sin pastorale forpligtelse, herunder forkyndelse, sjælesorg og undervisning, er uafhængig af menighedsrådet.

Spørgsmål 17:

Ministeren bedes uddybe i hvilket omfang det gejstlige tilsyn, jf. bemærkningerne pkt. 3.1, kan pålægge præsten at udføre en given handling, herunder hvorvidt det gejstlige tilsyn kan pålægge præsten at udføre en given handling vedtaget af menighedsrådet?

Svar:

Det gejstlige tilsyn kan som udgangspunkt ikke pålægge præsten at udføre en konkret handling vedtaget af menighedsrådet. Dette gælder som nævnt i svaret på spørgsmål 16 både efter den nuværende retstilstand og efter forslaget.

Når det af lovforslagets bemærkninger fremgår, at menighedsrådet kan rette henvendelse til det gejstlige tilsyn, er dette møntet på situationer, hvor præsten enten grundet tidspres føler det umuligt

at prioritere de pågældende opgaver, eller hvor der er problemer i samarbejdet mellem præsten og menighedsrådets valgte medlemmer.

I disse situationer kan menighedsrådet rette henvendelse til de gejstlige tilsynsmyndigheder, dvs. provst og biskop. I det første tilfælde, hvor præsten grundet tidspress ikke ser sig i stand til at udføre en given opgave, kan menighedsrådet anmode om, at den gejstlige betjening i sognet bliver opnormeret. I det andet tilfælde er det tilsynets opgave at vurdere, hvad der kan gøres for at forbedre samarbejdet i menighedsrådet.

Spørgsmål 18:

Frygter ministeren ikke, at en målsætning om, at præster ved embeder, hvor der er flere præster skal have en høj grad af enighed om valget af en leder, jf. bilag 10 vil føre til en teologisk »harmonisering« og undertrykkelse af teologiske mindretal?

Svar:

Nej overhovedet ikke, jf. min besvarelse af Kirkeudvalgets spørgsmål 14 og 16. Det handler om det praktiske samarbejde i forhold til kirkefunktionærerne.

Spørgsmål 19:

Vil ministeren fremsætte et ændringsforslag til lovforslagets § 1, nr. 12, der indebærer at ordene »pastorale forpligtelse« erstattes af »embedsvirksomhed«, i benægtende fald bedes ministeren yde teknisk bistand til et sådant ændringsforslag?

Svar:

Nej, jeg ønsker ikke at fremsætte et ændringsforslag som det nævnte.

Lovforslagets § 1, nr. 12 er i overensstemmelse med den formulering, som en enig arbejdsgruppe foreslog i betænkning 1477/2006 »Opgaver i sogn, provsti og stift«. Det er således denne betænkning, som har dannet grundlag for ordlyden, som er en præcisering, der ikke ændrer på bestemmelsens juridiske indhold.

Lovforslaget har gennemgået en grundig høringsproces. Af høringsnotatet, side 3 (L 160 – bilag 1) fremgår følgende omkring høringsvarene vedrørende lovforslagets nuværende § 1, nr. 12 (den daværende § 1, nr. 11):

»Biskopper og stiftsøvrigheder:

10 har forholdt sig positivt til forslaget. Ingen har forholdt sig negativt.

Organisationer:

12 – Landsforeningen af Menighedsråd, Danmarks Provsteforening, Den danske Præsteforening, DOKS, FAKK, Foreningen af Sognemedhjælpere i Danmark, Dansk Kirkemusikerforening, Danmarks Kordegneforening, Danmarks Kirketjenerforening, rektor for TPC, Kirkeligt Samfund og Kirkefondet – støtter forslaget.

Kirkeligt Samfund foreslår, at § 37 formuleres: »Præsten er i udøvelsen af sine pastorale forpligtelser, herunder sin forkyndelse, sin sjælesorg og sin undervisning uafhængig af menighedsrådet; dog forudsættes det, at præsten samvirker med menighedsrådet om det kirkelige liv i sognet«. Samtidig stilles forslag om, at menighedsrådslovens § 34, stk. 4 ændres til: »Menighedsrådet skal indkalde til et menighedsmøde en gang om året, fx i forbindelse med rådets behandling af regnskab og budget. På dette møde skal rådet redegøre for sine gennemførte og planlagte aktiviteter angående det kirkelige liv i sognet og stille denne redegørelse til debat.«

Rektor for TPC finder, at det, som gør § 37 problematisk, er ordet »uafhængighed«. Det foreslås derfor, at § 37 formuleres som følger: »Det er biskoppen, der har det gejstlige tilsyn med præstens pastorale virksomhed, herunder forkyndelse, sjælesorg og undervisning.«

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere mener, at ansvar for økonomi, personale, bygninger og administration skal flyttes til et forvaltnings- og serviceorgan.

Provstiudvalg:

16 provstiudvalg støtter forslaget.

1 har udtalt sig negativt med den begrundelse, at betænkningen grundlæggende mangler forståelse for folkekirken som en politisk-administrativ ramme om et åndeligt indhold, hvorfor det pågældende provstiudvalg generelt afviser de i betænkningen stillede forslag.

Menighedsråd:

103 har forholdt sig positivt til forslaget.

8 har forholdt sig negativt. Her er begrundelsen primært, at man finder det kunstigt at lovgive sig ud af, at menighedsrådet og præsten skal samvirke.

Private:

5 støtter forslaget, og ingen har udtalt sig imod det.«

På denne baggrund finder jeg ikke, det vil være rigtigt, hvis jeg fremsætter et ændringsforslag som det nævnte.

Men jeg vil naturligvis yde teknisk bistand til udarbejdelsen af et sådant ændringsforslag. Et udkast til ændringsforslag i overensstemmelse med det fremsatte ønske kan udformes således:

Spørgsmål 20:

Ministeren bedes kommentere indholdet af Præsteforeningens skriv af 20. maj 2007 på foreningens hjemmeside »Præstens forkyndelsesfrihed er ikke blot metodefrihed«.

Svar:

Jeg er helt enig i, at det fremsatte lovforslag vedrørende en ny formulering af menighedsrådslovens § 37 ikke ændrer på retstilstanden for præsterne, og jeg forstår Præsteforeningens meddelelse således, at de kan tilslutte sig indholdet af de svar, som jeg har givet på udvalgets spørgsmål vedrørende denne problemstilling.

Jeg er derfor også enig med Præsteforeningen i, at præstens forkyndelsesfrihed ikke er til diskussion. Lovforslaget giver hverken menighedsrådet eller det gejstlige tilsyn nogen nye kompetencer i forhold til præsten. Forslaget ændrer kort sagt ikke på forkyndelsesfriheden.

Spørgsmål 21:

I forlængelse af ministerens svar på spørgsmål 14 bedes uddybet, hvad ministeren mener med »at der ikke er tale om nogen ændring af bestemmelseens juridiske indhold«, herunder baggrunden for at ændre på ordlyden af § 37, når det juridiske indhold ikke skal ændres?

Svar:

Den nuværende ordlyd af § 37 kan lægge op til en forståelse i retning af præstens fuldstændige uafhængighed af menighedsrådet.

Dette er imidlertid ikke i overensstemmelse med gældende ret. Der er i realiteten tale om et samvirke og ikke om en fuldstændig uafhængighed. Det gælder allerede for så vidt angår blandt andet valg af liturgi og ritualer, og indirekte i alle forhold, hvor præstens virke forudsætter, at der stilles økonomiske eller personalemæssige ressourcer til rådighed. For eksempel har præsten ansvaret for tilrettelæggelsen af konfirmationsforberedelsen, men de økonomiske rammer for denne undervisning fastsættes af menighedsrådet i det årlige budget. Derimod er det utvivlsomt, at præsten er uafhængig af menighedsrådet i udøvelsen af sin præstegering.

Baggrunden for at ændre ordlyden af § 37 er således et ønske om at bringe bestemmelsens ordlyd bedre i overensstemmelse med dens faktiske indhold.

Spørgsmål 22:

Kan ministeren oplyse om den foreslåede ændring af § 37 vil medføre en ændring i den gældende forståelse af, at hvordan § 37, herunder præstens uafhængighed af menighedsrådet skal praktiseres af præster og menighedsråd.

Svar:

Nej, der er netop tale om en præcisering som ikke ændrer den nuværende bestemmelses juridiske indhold.

Spørgsmål 23:

I forlængelse af ministerens svar på spørgsmål 16 bedes ministeren give nogle konkrete eksempler på hvilke ændringer præciseringen af den foreslåede § 37 vil medføre i forhold til gældende praksis i samvirket mellem menighedsråd og præst, jf. bemærkningerne til forslaget pkt. 3.1.

Svar:

Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål 16 og 21, er det ikke hensigten med lovforslaget at ændre det juridiske indhold af menighedsrådslovens § 37. Hensigten er alene at præcisere bestemmelsens ordlyd for derved at bringe den i bedre overensstemmelse med dens faktiske indhold.

Den foreslåede ændring af § 37 vil derfor ikke medføre nogen ændringer i forhold til gældende praksis i samvirket mellem menighedsråd og præst.

Spørgsmål 24:

Vil ministeren oplyse, hvilken ændring, der ønskes gennemført i forhold til præstens uafhængighed af menighedsrådet, når det foreslås at ordet »embedsvirksomhed« udgår af § 37 og erstattes af »pastoral forpligtelse«.

Svar:

Ingen. Forslaget indebærer alene en sproglig præcisering, idet ordet »embedsvirksomhed« ikke lægger op til en forståelse af, at det vedrører forkyndelsen, men snarere giver associationer i retning af kommunalt bureaukrati.

Spørgsmål 25:

Hvordan ændres retstilstanden i det foreliggende forslag, såfremt den foreslåede bestemmelse i § 1, nr. 12 udgår?

Svar:

Den ændres ikke.

Spørgsmål 26:

I forlængelse af ministerens svar på spørgsmål 17 bedes ministeren oplyse, om forslaget udvider den biskoppelige myndighed, såfremt en præst nægter at udføre opgaver, der er pålagt af menighedsrådet.

Svar:

Forslaget indebærer ikke, at menighedsrådet får nogen instruktionsbeføjelser over præsten. Alene af denne grund kan spørgsmålet besvares benægtende.

Spørgsmål 27:

I hvilket omfang er bemærkningerne i pkt. 3.1 (til forslagets § 1, nr. 1, nr. 2 og nr. 12) udtryk for en fortolkning af den gældende bestemmelse i § 37 i forhold til bestemmelsens ordlyd og forståelsen af denne, da den første gang blev vedtaget af Folketinget.

Svar:

Af lovforslagets bemærkninger, side 23 fremgår det, at:

»Den gældende bestemmelse i menighedsrådslovens § 37 blev indført i 1912 i forbindelse med, at samme lov gav menighedsrådene ret til at indstille præster til ansættelse. Fra at være »præstens medhjælpere« gik menighedsrådene over til at have kompetencer til at lede og administrere sognets anliggender. Selve formuleringen af § 37 havde sit ophav i Det Kirkelige Udvalgs udkast til Lov om Folkekirkens Forfatning af 31. oktober 1906. Bestemmelsen skal fortolkes som gældende embedsvirksomhed i snæver forstand, hvilket blandt andet fremgår af Folketingets behandling af menighedsrådsloven i 1922. Med indførelsen af bestemmelsen i menighedsrådslovens § 1, stk. 1, i 1994 fik bestemmelsen endvidere karakter af en undtagelse til menighedsrådslovens hovedregel om menighedsrådskompetence. Bestemmelsen i menighedsrådslovens § 37 er således udtryk for, at præsten i udøvelsen af sin pastorale forpligtelse er uafhængig af menighedsrådet, men at præsten i f.eks. sin planlægning og prioritering af arbejdet er forpligtet til at samvirke med menighedsrådet. Dette er også en del af baggrunden for, at præsten er født medlem af menighedsrådet. Med den præcisering af § 37, som lovforslagets § 1, nr. 12 indebærer, vil det blive tydeliggjort, at menighedsrådet og præsten er gensidigt forpligtiget til at samvirke om målsætningerne for det kirkelige liv i sognet samtidig med, at det fastholdes, at præsten i udøvelsen af sin præstegerning er uafhængig af menighedsrådet«.

Spørgsmål 28:

Er ministeren enig i, at bestemmelsen i menighedsrådslovens § 37, i nutidig forståelse er udtryk for en grundlæggende frihedsbestemmelse for præster, der sikrer den teologiske mangfoldighed og de teologiske mindretal?

Svar:

Menighedsrådslovens § 37 er begrundet i hensynet til forkyndelsesfriheden og er således med til at sikre den teologiske mangfoldighed.

En række andre bestemmelser i den kirkelige lovgivning, herunder hensynet til retningsbestemte mindretal i menigheden i forbindelse med præsteansættelser bidrager ligeledes til at sikre denne mangfoldighed.

Spørgsmål 29:

Hvordan sikres de teologiske mindretal, såfremt præsterne er forpligtet på menighedsrådenes målsætninger og aktiviteter, som strider imod præsternes teologi?

Svar:

En præst kan have teologiske begrundelser for ikke at deltage i aktiviteter, som menighedsrådet ønsker at iværksætte. Den foreslåede affattelse af § 37 ændrer ikke ved præstens mulighed herfor.

Men præst og menighedsråd er i fællesskab forpligtet til at skabe gode vilkår for det kirkelige liv i sognet. Præstens uafhængighed er begrundet i hensynet til forkyndelsesfriheden og bør derfor ikke generelt give baggrund for manglende samvirke mellem præst og menighedsråd og mellem præster indbyrdes.

Spørgsmål 30:

Frygter ministeren ikke, at skiftende flertal i menighedsrådene kan tvinge præsterne til at skifte teologi?

Svar:

Nej. Præsten har tværtimod en særlig læreforpligtelse også i forhold til menighedsrådet.